

ผนวก ค

ประกาศกระทรวงยุติธรรม

เรื่อง มาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ
และการดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การเปิดดำเนินการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนด้วยวัตถุประสงค์เพื่อพิทักษ์
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม แต่ถึงศตวรรษที่ผ่านมากลับไม่
สามารถดำเนินการได้ตามแนวคิดและปรัชญาดังกล่าวข้างต้นได้ ทั้งที่ประเทศไทยได้ร่วมลงนาม
กฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากล และอนุสนธิสัญญาต่าง ๆ และกำลังถูกจับตามองจากประเทศ
ตะวันตกต่อปัญหาการดูแลเด็กและเยาวชนไม่เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ
และมีแนวโน้มที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าประเทศต่าง ๆ จะนำไปเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า

นอกจากนี้ การปฏิบัติงานของสถานพินิจฯ ยังมีความแตกต่างไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
ก่อให้เกิดความสับสนของผู้ที่มาขอใช้บริการ ข้าราชการที่โยกย้ายสับเปลี่ยนก็ต้องเรียนรู้งานใหม่
ทำให้ส่วนกลางไม่สามารถกำหนดหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการอย่างเหมาะสม อีกทั้งการบริหาร
ที่ผ่านมามุ่งการตั้งรับมากกว่าการบริหารเชิงรุก และใช้เวลามากไปกับการมองที่ภายในและมอง
กลับไปยังหลัง โดยที่ไม่มีการมองไปภายนอกและภายนอกหน้า ขาดการทำงานร่วมกับองค์กร
เครือข่ายเพื่อกระจายความเสี่ยงในขณะที่ปัจจุบันลักษณะงานมีการทำงานร่วมกันแบบองค์กร
เครือข่ายผสมปนเปกันหมด ซึ่งกระทรวงยุติธรรมตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำมาตรฐาน
การปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ พร้อมได้ลงนามข้อตกลง
ความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
กับองค์กรเครือข่ายความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่าง
ประเทศเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2545

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานดังกล่าวของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้
บรรลุวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ กระทรวงยุติธรรมจึงเห็นสมควรประกาศมาตรฐาน
การปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ และใช้
ข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน

โดยให้ถือว่าการดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติและข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำและใช้เป็นข้อกำหนดที่สำคัญของการประเมินความดีความชอบประจำปีที่เจ้าหน้าที่ทุกระดับของสถานพินิจ ที่ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

1. ให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับของสถานพินิจ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติและข้อตกลงความร่วมมือการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวางด้วยการจัดอบรมข้าราชการและลูกจ้างทุกคนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมภายใน 3 ปี นับแต่วันประกาศ เพื่อเป็นหลักประกันการทำงานและความรับผิดชอบได้อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยเฉพาะการอบรมด้านจิตวิทยาเด็ก สวัสดิภาพเด็ก มาตรฐานสากล บรรทัดฐานของสิทธิมนุษยชนและสิทธิเด็ก นอกจากนี้บุคลากรควรรักษาและปรับปรุงความรู้และศักยภาพความเป็นนักวิชาชีพโดยเข้าศึกษาหลักสูตรพิเศษ หรือการฝึกหัดภายในหน่วยงานที่จัดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ตลอดอายุราชการ

2. ให้ผู้บริหารของสถานพินิจ ดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ และแปลงข้อตกลงความร่วมมือไปสู่การปฏิบัติการ โดยให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว ด้วยการ

2.1 จัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการอำนวยความสะดวกในการโอนย้ายสถานศึกษาและกรณีเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยก่อนกำหนดหรือตามกำหนด และการดำเนินการด้านอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อตกลงความร่วมมือในรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับต้องมีสิทธิที่จะศึกษาเล่าเรียนที่เหมาะสมกับความจำเป็นและความสามารถ ที่ออกแบบเพื่อเตรียมกลับคืนสู่สังคม และหากเป็นไปได้ควรจัดให้อยู่ในโรงเรียนของชุมชนภายนอกสถานแรกรับหรือศูนย์ฝึกและอบรม โดยแผนการเรียนที่รวมเข้ากับระบบการศึกษาของประเทศ เพื่อว่าเมื่อปล่อยไปแล้วจะศึกษาต่อได้อย่างไม่ลำบาก และเด็กและเยาวชนที่ไม่รู้หนังสือหรือมีปัญหาการเรียนรู้ ต้องมีสิทธิได้รับการศึกษาพิเศษ และประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรที่มอบให้เด็กและเยาวชนระหว่างที่ถูกควบคุมต้องไม่มีข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าเคยอยู่ในสถานแรกรับหรือศูนย์ฝึกและอบรมมาก่อน

2.2 จัดให้เกิดความร่วมมือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในด้านการตรวจทางกายและจิตหรืออื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการประมวลข้อเท็จจริงในการเสนอความเห็นต่อศาล และจัดให้มีการบำบัดรักษา หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แก่เด็กและเยาวชนใน

สถานพินิจฯ ที่เพียงพอ รวมถึงจัดให้มีระบบการส่งต่อเด็กและเยาวชนที่เจ็บป่วย และการดำเนินการด้านอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อตกลงความร่วมมือ โดยที่การดูแลเช่นนี้ หากเป็นไปได้ควรจัดโดยผ่านสถานที่บริการสุขภาพของรัฐในชุมชนที่สถานแรกรับหรือศูนย์ฝึกและอบรมตั้งอยู่ แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องมีกระบวนการที่ป้องกันการถูกส่งกลับว่าเป็นกลุ่มเด็กที่กระทำความผิดที่ขัดต่อกระบวนการส่งเสริมการเคารพตนเองและการกลับคืนสู่ชุมชน

2.3 จัดให้เกิดความร่วมมือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและตรงกับความสนใจของเด็กและเยาวชน พร้อมให้บริการจัดหางานหรือส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งจัดหาที่พักชั่วคราวหรือประจำแก่เด็กและเยาวชนที่ไม่มีครอบครัวที่จะดูแลหลังจากที่ได้ถูกปล่อยตัวกลับคืนสู่สังคม และการดำเนินการด้านอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อตกลงความร่วมมือ

3. จัดให้เกิดความร่วมมือหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ ให้มีความสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรตามความถนัดที่สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระที่สอดคล้องกับสภาพถิ่นที่อยู่ของเด็กและเยาวชน อาทิ การเลี้ยงสัตว์น้ำหรือการเพาะปลูกอย่างมีคุณภาพ และการดำเนินการด้านอื่น ๆ ให้เป็นไปตามข้อตกลงความร่วมมือ

4. จัดให้เกิดการประสานความร่วมมือหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และอื่น ๆ นอกเหนือจากหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือตามข้อตกลงความร่วมมือในระดับพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ บำบัด รักษา แก้ไข พื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจฯ ทั้งในระหว่างการควบคุมดูแลและหลังพ้นจากการควบคุมดูแลของสถานพินิจฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

5. ให้ผู้บริหาร ข้าราชการและลูกจ้างของสถานพินิจฯ อำนวยความสะดวกและให้ความช่วยเหลือการดำเนินการแก่คณะนิเทศมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจฯ ภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ และของหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมให้รายงานกระทรวงยุติธรรมทราบในทุก 4 เดือนของปีงบประมาณ

6. จัดให้มีระบบควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ด้วยการ

6.1 ตั้งคณะนิเทศงานเข้าตรวจสอบและควบคุมการดำเนินการ จำนวน 3 คณะ โดยให้แต่ละคณะมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ๓ เขตการปกครองของส่วนราชการ

6.2 ให้คณะนิเทศทำการนิเทศและประเมินการปฏิบัติงานของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมว่าเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติและข้อตกลงความร่วมมือ ปีละ 3 ครั้ง โดยมีระยะเวลาห่างกันทุก 4 เดือน พร้อมสรุปผลเสนอผู้บริหาร พร้อมแนวทางแก้ไข

6.3 เปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรที่มีอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานของสถานพินิจมีอำนาจเข้าตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ต้องประกาศให้ทราบว่าจะเข้าตรวจ ด้วยการออกระเบียบที่เป็นหลักประกันถึงความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบ

6.4 โอกาสแรกที่เด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัว ต้องได้รับสำเนากฎระเบียบของสถานแรกรับหรือศูนย์ฝึกและอบรมที่มีรายละเอียดถึงสิทธิหน้าที่ และข้อบังคับของเด็กและเยาวชน ด้วยภาษาที่เด็กและเยาวชนเข้าใจ เช่น สิทธิที่จะร้องขอหรือร้องทุกข์โดยไม่ผ่านการตรวจสอบ ข้อความก่อนต่อการบริหารงานส่วนกลาง ศาล ผู้มีอำนาจอื่นที่เหมาะสม โดยผ่านช่องทางที่กำหนดและได้รับการแจ้งตอบโดยไม่ชักช้า เป็นต้น พร้อมจัดตั้งสำนักงานอิสระเพื่อรับและสืบสวนคำร้องทุกข์ของเด็กและเยาวชนที่ถูกริดรอนเสรีภาพและช่วยเหลือให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างยุติธรรมตามกฎหมายและระเบียบที่กำหนด

6.5 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานสถานพินิจภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในส่วนที่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น งบประมาณ และอื่น ๆ ให้สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมปฏิบัติทันทีโดยไม่ชักช้า และในโอกาสแรกเมื่อปัญหานั้นเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ถูกขจัดออกไป ต้องดำเนินการให้เข้าสู่มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติทันที

ประกาศ ณ วันที่ ตุลาคม พ.ศ. 2545

(นายจาตุรนต์ ฉายแสง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม